

Make waste great again

“Wij willen mooie,
duurzame tassen
maken”

Hoe creëren we een inclusieve samenleving die niet puur gericht is op economische groei, maar op andere waarden, waardoor iedereen naar vermogen kan meedoen en eraan bij kan dragen? Over de opkomst van het sociaal ondernemerschap en de rol van Rabo Foundation hierbij. “Dit zijn ondernemers die bewijzen dat het op een andere manier kan.”

DOOR **WILLEMEN VELDMAN-MARSMAN**

Make waste great again. Met dit statement opent de website van het hippe high-end design tassenlabel Fraenck (spreek uit: Frénk). Opgericht door industrieel productontwerper Pascal Mulder en modeontwerper Ratna Ho, zakelijk en privé partners. Fraenck ontwerpt en verkoopt tassen en mode accessoires van restmaterialen uit onder meer de zeilmakerij, die in eigen atelier worden gemaakt door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, waaronder ook statushouders. Te koop in Londen, Amsterdam en in de eigen conceptstore in Arnhem. Een beetje *fashion victim* of wie opteert voor stoer, stevig en karaktervol, zeg maar eigen signatuur, wordt er trouwens behoorlijk hebbertig van. Hot items: handgemaakte etuis van gerecyclede stof uit de Sprinter Lighttrain en tassen van busoverkappingen in Zwolle. Mulder: “Het gaat ons niet alleen om het maken

van mooie en functionele producten, maar ook om wat wij daarmee sociaal en maatschappelijk bijdragen.” Dat hij ooit een zogeheten *social enterprise* opricht ligt niet voor de hand tijdens zijn studie aan de TU-Delft. “Het eerste wat ik daar leerde was ontwerpen volgens bepaalde standaards, gericht op massaproductie. Wat ik tijdens de studie miste, is wat mijn rol is en

wat ik toevoeg.” En zo vertrekt Mulder naar ArtEZ, de Arnhemse kunstacademie, waar hij Ratna Ho ontmoet. “Op de academie spraken we vooral over concepten en werd telkens weer de waarom-vraag gesteld.” Deze tamelijk filosofische benadering van ontwerpen en maken zet Mulder en Ho aan het denken. “Wij willen mooie, duurzame tassen maken. Aanvankelijk

Pascal Mulder en Ratna Ho, oprichters Fraenck

Het atelier van Fraenck

bestelden we daarvoor schitterende zeildoeken bij Buitink Technology, totdat we daar zagen hoeveel restmateriaal er over blijft in de zeilmakerij.” Het leidt tot het besluit voortaan te werken met restmateriaal van Buitink en andere bedrijven. In 2016 winnen ze de ASN Bank Wereldprijs voor hun collectie duurzame tassen, in 2017 openen ze een conceptstore in hartje Arnhem. Iedereen die daar komt kan ter plekke zien hoe de tassen worden gemaakt. Het atelier zit pal achter de winkel. Twee jaar later worden ze genomineerd voor de Ignite Award, dan nog onder de naam Ho&Mulder. Recent is de eerste deal gesloten met buitenwinkel Bever. Oude, afgedankte tenten kunnen door klanten bij Bever worden ingeleverd, Fraenck is gevraagd een serie hippe accessoires te ontwerpen en te maken van dit materiaal, die dan weer door Bever worden verkocht.

Verdienmodel

“Ondernemers als Pascal en Ratna laten zien dat het op een andere manier kan en dat je met een duurzaam en sociaal businessmodel een gezond bedrijf kunt realiseren dat winst maakt, kan groeien en een positief effect heeft op de omgeving”, zegt programmamanager Nynke Struik van Rabo Foundation. Fraenck is een van de

social enterprises in de mode die een lening en extra ondersteuning kregen van Rabo Foundation. *Fast fashion*, elke zes weken een nieuwe collectie, is een van de meest vervuilende en mensonterende industrieën ter wereld. In Nederland groeit het aantal bedrijven dat dit wil doorbreken zoals the New Optimist, Sjaak Hul le Kes en Fraenck. Hét grote verschil tussen deze merken en *fast fashion* is dat sociale ondernemers werken vanuit de principes duurzaam, circulair, lokaal, sociaal en voor een eerlijke prijs. Dat neemt niet weg dat ook zij gewoon winst moeten maken om levensvatbaar te zijn en hun missie te realiseren. Mulder: “Net als ieder ander bedrijf zijn wij zelfvoorzienend. Waar ons bedrijf wel in afwijkt is dat voor ons voorop staat dat we de mensen die bij ons werken een veilige, fijne en waardevolle werkplek bieden waar ze zich persoonlijk en professioneel kunnen ontwikkelen en zo meer kans maken op de reguliere arbeidsmarkt.”

“Focus op impactfinancieringen

“De belangrijkste eis die wij stellen”, zegt Struik, “is dat zichtbaar is wat de impact van een bedrijf als Fraenck is en dat er een goed verdienmodel aan ten grondslag ligt.” En ook, “bij serieus ondernemerschap hoort dat er geld wordt verdiend, dat de ondernemer verplichtingen aangaat en dat hij in staat is deze af te lossen.” De verplichte impactrapportages dienen mede om *greenwashing* te voorkomen. Dat is het oppimpen van niet duurzame bedrijfsactiviteiten om ze duurzaam te laten lijken. Rabo Foundation verstrekt alleen leningen in de start- en opschalphase, waardoor ondernemers bij de bank kunnen bewijzen dat hun bedrijf levensvatbaar is. En ja, dat is een andere manier van werken dan pakweg tien jaar geleden. Struik: “Toen was wat de Foundation in Nederland deed, heel breed. Eigenlijk kon iedereen een aanvraag doen. Nu focussen we ons op het verstrekken van impactleningen aan sociale ondernemers en op de schuldenproblematiek. Van beide weten we veel, waardoor de impact van wat wij doen veel groter is dan wanneer we onze activiteiten versnipperen.” Deze aanpak sluit nauw aan op wat de commerciële afdelingen van Rabobank beogen als het gaat om duurzaam ondernemen en bij de programma’s die de bank heeft om te voorkomen dat mensen in de schulden komen. Struik: “Geen werk hebben of in de schulden zitten heeft een enorme invloed op de mensen die dat overkomt, maar ook op hun kinderen. Ze lijden aan stress, schamen zich, raken niet zelden in een sociaal isolement en dat gaat van generatie op generatie door.” Mulder: “Veel mensen worden aan de kant geschoven of zijn op een zijspoor gezet. Wij willen hier iets aan doen en er voor elkaar zijn.” Dat dit zo nu en dan een spanningsveld oplevert is inherent aan de keuzes die hij en Ho maakten toen ze met Fraenck begonnen. “We vinden het fijn dat de mensen die bij ons werken een actieve bijdrage leveren, maar we hebben ook rekening te houden met hun kwetsbaar-

heden. En natuurlijk zijn wij geen zorgverleners, dat laten we over aan de jobcoaches. Maar wij kunnen mensen wel werk, regelmaat en een fijne werkplek bieden, waardoor ze volwaardig meedoen.”

Koekies

Overigens zijn het niet alleen jonge ondernemers in de mode die bewust kiezen voor duurzaam en het leveren van een bijdrage aan de brede welvaart – kort door de bocht het geluk dat een mens kan hebben van werk, inkomen, iets maken, leren, je persoonlijk ontplooiën, ertoe doen. Ook gevestigde ondernemers met bedrijven als de Koekfabriek en Opnieuw BV kiezen voor deze aanpak en het werken met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De Koekfabriek bakt en verkoopt ‘koekies’, hoe meer ze er verkopen des te meer arbeidsplaatsen ze kunnen aanbieden. Opnieuw BV recycleert kantoormeubilair. Struik: “Deze ondernemers vormen nu nog een voorhoede. Door te laten zien hoe groot de impact van hun activiteiten

is, hopen wij dat ook reguliere bedrijven zich laten inspireren en overgaan op een ander manier van werken of dat ze de samenwerking aangaan met *social enterprises* zoals Bever met Fraenck.”

Het aantal sociale ondernemingen is in Nederland de afgelopen paar jaar fors toegenomen. Inmiddels zijn er meer dan vijfduizend *social enterprises*. Op een totaal van ruim twee miljoen bedrijven lijkt dat een druppel op een gloeiende plaat. Dat is het echter allerminst nu ook het kabinet de noodzaak van verandering onderkent en nieuwe wetgeving in gang is gezet voor de maatschappelijke BV, de BVM. Hierdoor zijn sociale ondernemingen duidelijk herkenbaar als bedrijven die een groot deel van hun winst aanwenden voor het realiseren van de sociale missie in plaats van deze uit te keren aan de aandeelhouders. Fraenck bijvoorbeeld heeft een winstbeperking van 50%. Dat wil zeggen dat de helft van de winst wordt geherinvesteerd in het bedrijf. Zeker in de opstartfase is dat voor ondernemers financieel behoorlijk afzien.

Kantelpunt

Ook de City Deal Impact Ondernemen moet een boost geven aan een andere manier van ondernemen. Het doel: een economie realiseren die is gefundeerd op duurzaamheid en inclusiviteit. Aan de citydeal doen drie ministeries, veertig gemeenten, een groot aantal bedrijven en instanties als het UWV en de KvK mee. Volgens Struik staat de maatschappij op een kantelpunt. “We zien het aantal bedrijven dat de slag wil maken naar sociaal ondernemerschap toenemen. Ook Rabobank zet in op het versnellen van het duurzaam en sociaal ondernemen. Nu ook de overheid een aantal concrete maatregelen treft om het sociaal ondernemerschap te stimuleren, verwacht ik een verdere versnelling van deze ontwikkeling.” Mulder: “Consumenten, bedrijven en overheid beginnen zich te realiseren dat je als individu invloed hebt op wat er gebeurt.”

Nynke Struik, Rabo Foundation

Sociaal ondernemen is, zo zegt Struik, “ondernemen plus. Je runt namelijk niet alleen een bedrijf, maar werkt ook met mensen die soms extra begeleiding nodig hebben en je moet voldoen aan allerlei criteria waardoor je zichtbaar maakt dat wat je doet sociale en maatschappelijke impact heeft.” “Het is inderdaad pittig”, zegt ook Mulder. Want naast het dagelijkse werk en de bedrijfsvoering – leiding geven aan het team, opdrachten binnenhalen, ontwerpen, slimme werkmethode ontwikkelen zodat ieder lid van het team volwaardig kan meedoen – is er altijd de sociale missie. Bovendien kozen hij en Ho bewust voor “een ongelooflijk divers team”. Iets waar menig hardcore manager niet aan moet denken, simpelweg omdat een eenvormig personeelsbestand met mensen met een gelijke achtergrond gemakkelijker te sturen is. Mulder opteert voor een grote diversiteit op de werkvloer “Wij willen een afspiegeling zijn van de maatschappij, waardoor de mensen die bij ons werken elkaar en andere zienswijzen en gewoontes leren kennen.” En dat is, zo zegt hij, “superleuk en verrijkend.” ←

Ook bijdragen aan de doelen van Rabo Foundation?

Dat kan. Je kunt doneren, een legaat achterlaten of een fonds op naam stichten. In alle gevallen komt je geld goed terecht en levert het belastingvoordeel op. Rabo Foundation heeft een ANBI-status. Rabo Foundation is actief in 23 landen *all over the world*. In 2020 doneerden Rabobank, (voormalig) medewerkers, particulieren en bedrijven 15,7 miljoen euro en verstrekten de Foundation 36,2 miljoen euro aan impactfinancieringen.

www.rabobank.nl/over-ons/rabofoundation/donatie-doen

 fraenck.com/

www.rabobank.nl/over-ons/rabofoundation/wie-we-zijn